

Landschapspark Folgeare

Duurzame versterking van het landschap
tussen dorp en stad

DOARPSBELANGEN

FOLSGEARE

Voorwoord

Voor u ligt in geschreven vorm het plan Landschapspark Folsgeare. Een plan dat door de inwoners van Folsgeare gemaakt is en wordt gedragen. Het is een plan dat nog steeds groeit in compleetheid. Het is onderdeel van het langdurige proces om te komen tot de Hemmen 3 en de invulling van de bufferstrook en de bufferzone tot de grenzen van ons dorp. Al lange tijd is het plan Hemmen 3 onzeker en in behandeling geweest en daardoor was het voor ons ook niet duidelijk waar we vanuit konden gaan. Het bestemmingsplan buitengebied, waarin het gebied zich bevindt, ligt binnenkort voor bij de gemeente en is het aan ons om de plannen Landschapspark Folsgeare verder vorm te geven.

Het plan is dus nu nog niet af en niet compleet, maar het beschrijft wel al de verschillende samenhangende onderdelen die wij als inwoners van Folsgeare graag ingevuld zien.

Verskillende onderdelen in het rapport zullen nog nader onderzocht en besproken moeten worden met externe partijen, zoals de gemeente Súdwest-Fryslân, het Wetterskip en andere belanghebbenden.

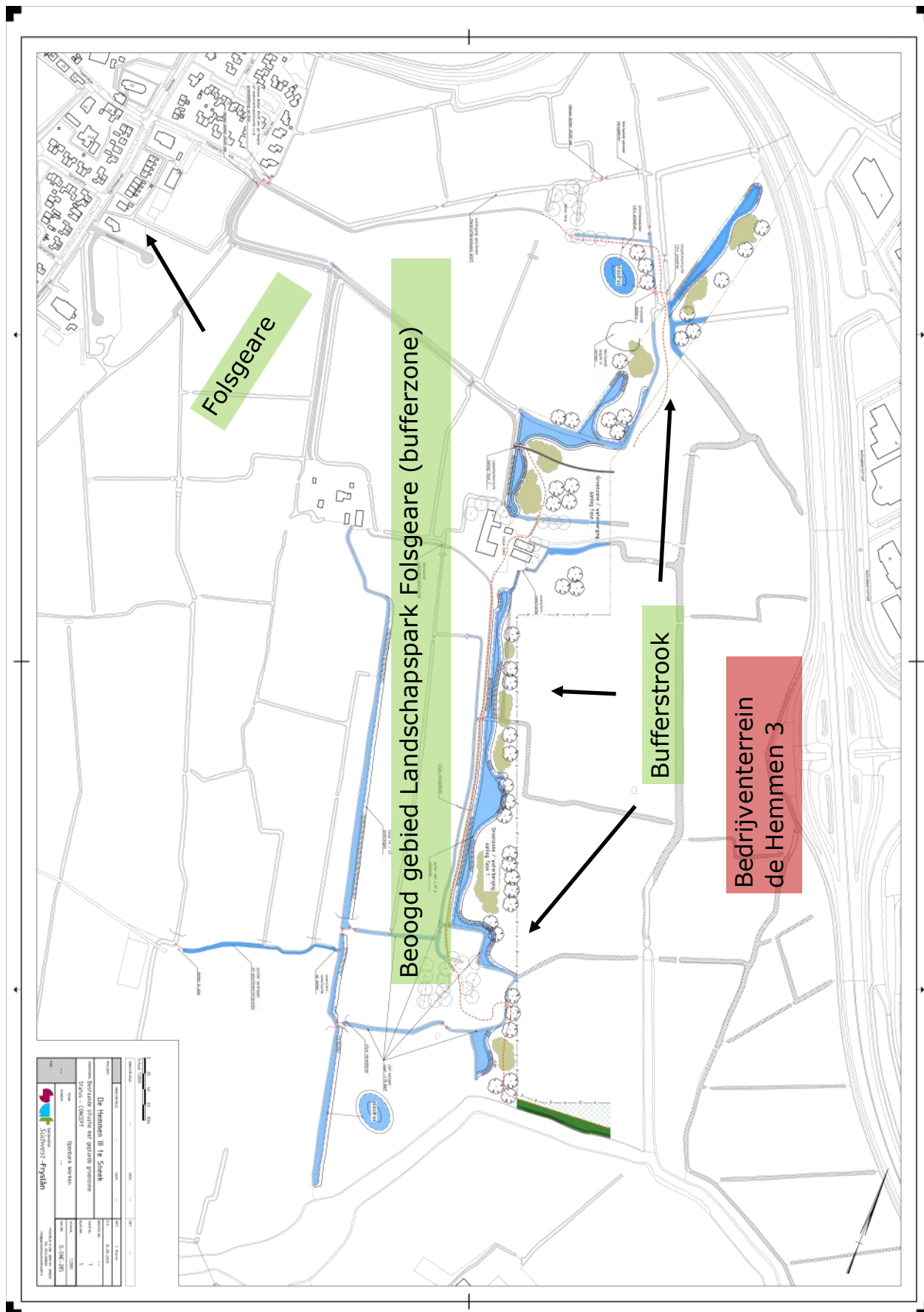
Maar al met al geeft het een goede indruk van ons idee met betrekking tot het Landschapspark Folsgeare.

Wij nodigen u graag uit dit door te lezen.

Bestuur Dorpsbelangen Folsgeare.
April 2021

Overzichtskaart van het Landschapspark Folsgeare

Inhoud:

Het plan bestaat uit verschillende samenhangende onderdelen en deze worden beschreven in de volgende hoofdstukken:

Pagina 7: Inleiding

Pagina 8: Het dorp Folsgeare is een klein dorp ten westen van Sneek. Een korte uitleg van de geschiedenis van het dorp en hoe er gewoond en geleefd wordt.

Pagina 9: Wandelroutes via bestaande wegen en paden en aan te leggen graspaden in de bufferzone, grenzend aan de Hemmen 3. Deze moeten nog nader worden uitgewerkt, waarbij gebruik zal worden gemaakt van de tekening en voorzet van dhr. de Groot van de gemeente Súdwest -Fryslân.

Pagina 11: Visuele- en cultuurhistorische markeringen van 2 historische plekken (Abma's pleats en Strûpenkeal) Een cultuurhistorische visie van Wietske Lycklama à Nijeholt.

Pagina 25: Carpe Diem moet behouden blijven. De boerderij heeft meerdere mogelijkheden om tot ontwikkeling te komen. Te denken valt aan een invulling als horecabedrijf of een ecologische boerderij met aanliggende landerijen of een combinatie van beiden. Wietske Lycklama à Nijeholt deelt haar toekomstvisie over Carpe Diem.

Pagina 30: Verduurzaming landerijen rond Carpe Diem is hard nodig om de flora en fauna tot herstel te brengen. Een verslag van Siebren van der Velde en Sjoerd Feenstra geeft hiervoor de nodige input. Ysbrand Galama van Skries Skets heeft het gebied geobserveerd en ziet de mogelijkheden tot verbetering.

Pagina 35: Fietsverbinding, een impressie van een fietsbrug waardoor er een korte fietsroute ontstaat tussen Sneek en Folsgeare.

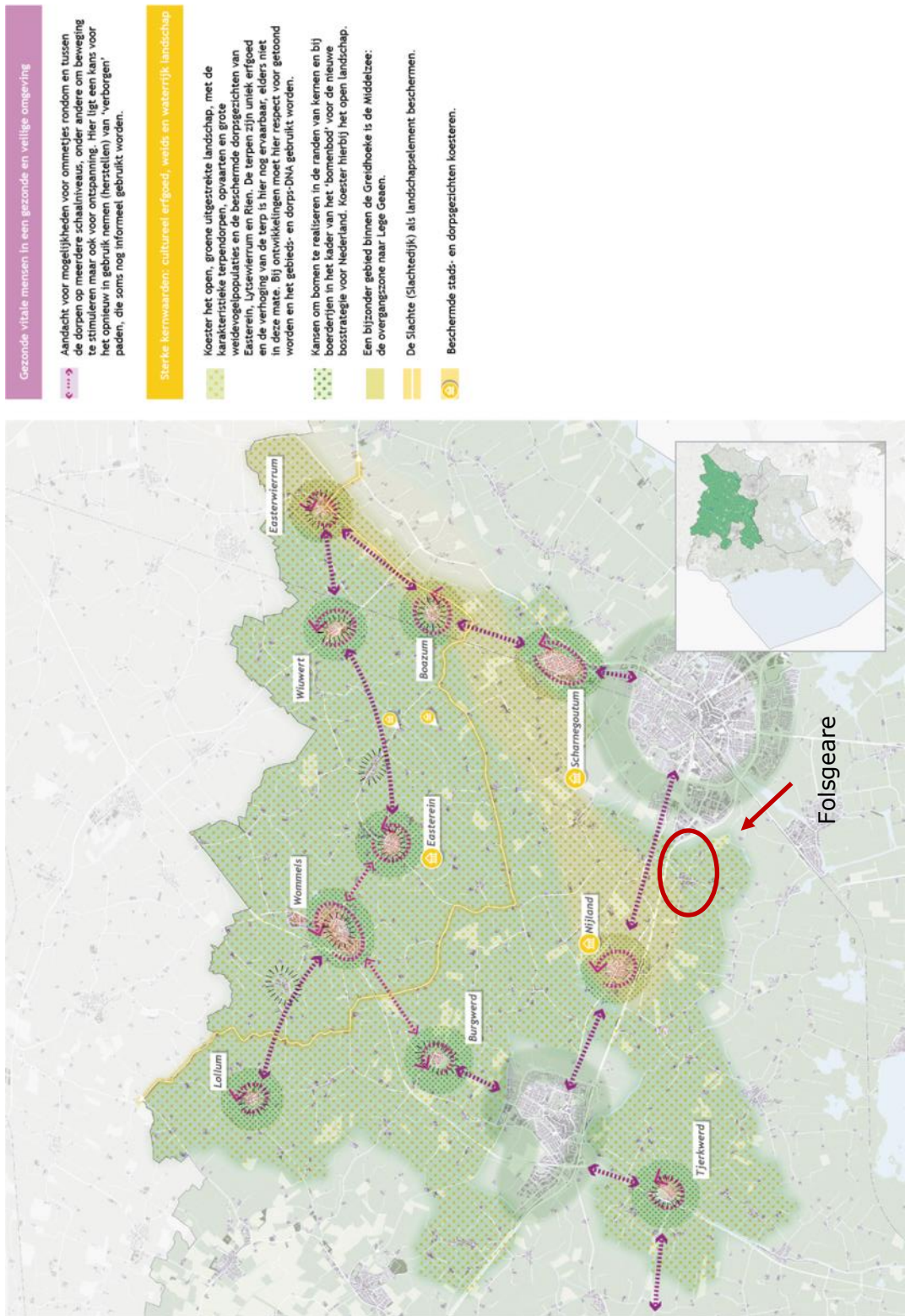
Pagina 37: Aanvullende ideeën zoals een pluktuin en groentetuin die een aanvulling zijn op het totale plan.

Financiële onderbouwing (nog nader uit te werken en per onderwerp te beschrijven)

Bijlagen:

- Rapport Atelier Fryslân
- Bijlage concept omgevingsvisie gemeente Súdwest-Fryslân en de thema's hierin.

Omgevingsvisie Súdwest-Fryslân, deelgebiet Greidhoeke

Inleiding

De voorbereiding van de Hemmen 3 kent een zeer lange doorlooptijd. Al vanaf de jaren negentig is er sprake van. In dit proces zijn wij als aanliggend dorp Folsgeare, belanghebbend en zeer betrokken. De gemeente is zich dit bewust en heeft ons al die tijd regelmatig constructief geïnformeerd en gehoord. Op diverse gelegenheden, zoals commissie- en raadsvergaderingen hebben wij ingesproken. Het college en vrijwel de gehele raad hebben wij telkens aan onze zijde gevonden wanneer wij onze mening kenbaar maakten.

De toenmalige gemeenten Wymbritseradiel en Sneek hebben in 2010 Atelier Fryslân de opdracht gegeven hierover een advies uit te brengen. Dit is gebeurd in de vorm van een rapport dat indertijd positief ontvangen door het college en vrijwel de gehele raad. Tijdens de eerder genoemde commissie- en raadsvergaderingen is dit rapport, waarin gesproken wordt over "landschapspark" dan ook steeds als kader en uitgangspunt genoemd door zowel het college als de raad voor de verdere realisatie van de plannen van de Hemmen 3 en de belangen van ons dorp Folsgeare. Zoals al eerder gememoreerd heeft de ontwikkeling van de Hemmen 3 regelmatig stil gelegen als gevolg van economische crisis, stikstof- en PFAS problematiek. Nu kunnen we, ondanks de Covid-19 pandemie, weer verder met de beschrijving van de plannen.

Ons idee en deelplannen vallen inmiddels ook geheel binnen de concept omgevingsvisie voor dit deelgebied (Greidhoeke) van onze gemeente. Hierin wordt onder andere gewezen op de belangrijke aspecten van een open landschap, terpen en opvaarten en weidevogelpopulaties. Bij ontwikkelingen hiervan moet respect getoond worden voor deze aspecten. Daarnaast

wordt in de omgevingsvisie aandacht gevraagd voor ommetjes rond de dorpen.

Er liggen kansen voor het herstellen van oude routes, die zijn verbroken door de aanleg van weginfrastructuur en door ruilverkaveling. Kans voor herstel van oude kerkpaden en meer verbindingen langs oevers, kades, poelen en meren. Volgens ons liggen er kansen om de inhoud van deze omgevingsvisie toe te passen in dit afgebakende gebied van Landschapspark Folsgeare.

Het dorp Folsgeare

Net ten westen van Sneek ligt het terpdorpje Folsgeare. Het dorp is vanwege haar prachtige omgeving een gewilde woonplaats voor mensen die in Sneek werken. Met zo'n 360 inwoners is het een klein dorp. Desondanks heeft het dorp veel eigen voorzieningen. De inpoldering van de Friese Middelzee heeft een grote rol gespeeld in het ontstaan van dit mooie dorp.

Geschiedenis

Rond het jaar 1000 begon men met de inpoldering van de Friese Middelzee. Dijken hielden het water tegen. Hierdoor kwam er grond beschikbaar, waarop gebouwd kon worden. Eén van deze dorpen is Folsgeare. De dijken zijn vandaag de dag nog altijd duidelijk in het landschap terug te vinden. Ook in de straatnamen zijn ze duidelijk te herkennen. Zo is er de Tsjærddyk, de Jongedyk en de Mieddyk. Deze straten vormen samen de kern van het dorp. In 1534 werd er aan de rand van het dorp een kerktoren gebouwd, met een hoog zadeldak. Pas later, in 1875 werd er een kerk naast de toren gezet. Dit is de huidige Protestantse Laurentiuskerk aan de Tsjærddyk.

Bezienswaardigheden

In 1995 kreeg Folsgeare een kunstwerk, dat de geschiedenis van het dorp verbeeldt. Het kunstwerk bestaat uit drie pilaren, die de drie dijken verbeelden. De mooie waterlelie op het beeld stelt het ondergelopen land voor. Hieruit is Folsgeare als terpdorp ontstaan.

Wonen en leven

Kortom, met haar ligging net boven Sneek is Folsgeare een aantrekkelijke plek om te wonen. Veel mensen die in Sneek wonen, kiezen voor Folsgeare vanwege de rust en omliggende natuur. Deze stroom van inwoners heeft voor een flinke nieuwbouw gezorgd. Aan de zuidzijde is een geheel nieuwe wijk gebouwd. Deze dorpsuitbreidingen zorgden ervoor dat Folsgeare betere voorzieningen kreeg. De basisschool is helaas gesloten. Maar er is een ruim sportveld, een kaatsvereniging, een speeltuin, een jeu de boules baan, een eigen dorpshuis, met daarin een feestzaal met beweegbaar podium, kleedkamers voor de buitensport en een vergaderruimte. Folsgeare heeft geen eigen winkels meer. Daarvoor moeten bewoners uitwijken naar Sneek. (bron: frieslandwonderland.nl)

Wandelroutes

Folsgeare ligt als klein dorp, omgeven door weilanden, in een prachtige historische omgeving. In westelijke richting ervaar je de oude polders die ontstaan zijn bij het verzanden en inpolderen van de oude Middellandse Zee. De Mieddyk is een zichtbare oude structuur die vroeger diende als kerkepad en nu nog bewandeld kan worden. Ten oosten van ons dorp waar de Hemmen 3 en het te vormen Landschapspark Folsgeare geprojecteerd is, liggen de oude structuren van de Abma's pleats en Strûpenkeal en de daarbij horende opvaarten, die nog deels aanwezig zijn.

Lopend in dit gebied ervaar je de weidsheid en rust, ondanks de aanwezigheid van de A7.

Een wandelroute, een rondgang, ontbreekt hier echter. Een lang gekoesterde wens vanuit het dorp kan nu gerealiseerd worden. Door gebruik te maken van bestaande wegen en paden en nieuw aan te leggen (gras)paden in de bufferstrook, welke het bedrijventerrein zal afschermen van het landschapspark Folsgeare, is een mooie wandelroute te maken.

Deze wandelroute is een rondgang in het prachtige gebied en doet twee historische plekken aan (Abma's pleats en Strûpenkeal) die voorzien worden van een visuele uiting hoe het vroeger was. (zie verderop in de brochure)

In samenwerking met de ambtenaren van de gemeente moet hier nog een meer definitieve afstemming plaatsvinden over de route, met name in de aan te leggen bufferzone. Vooralsnog hebben wij op tekening een voorlopige route uitgezet.

(De plattegrond van beoogde wandelroutes staat op de volgende pagina)

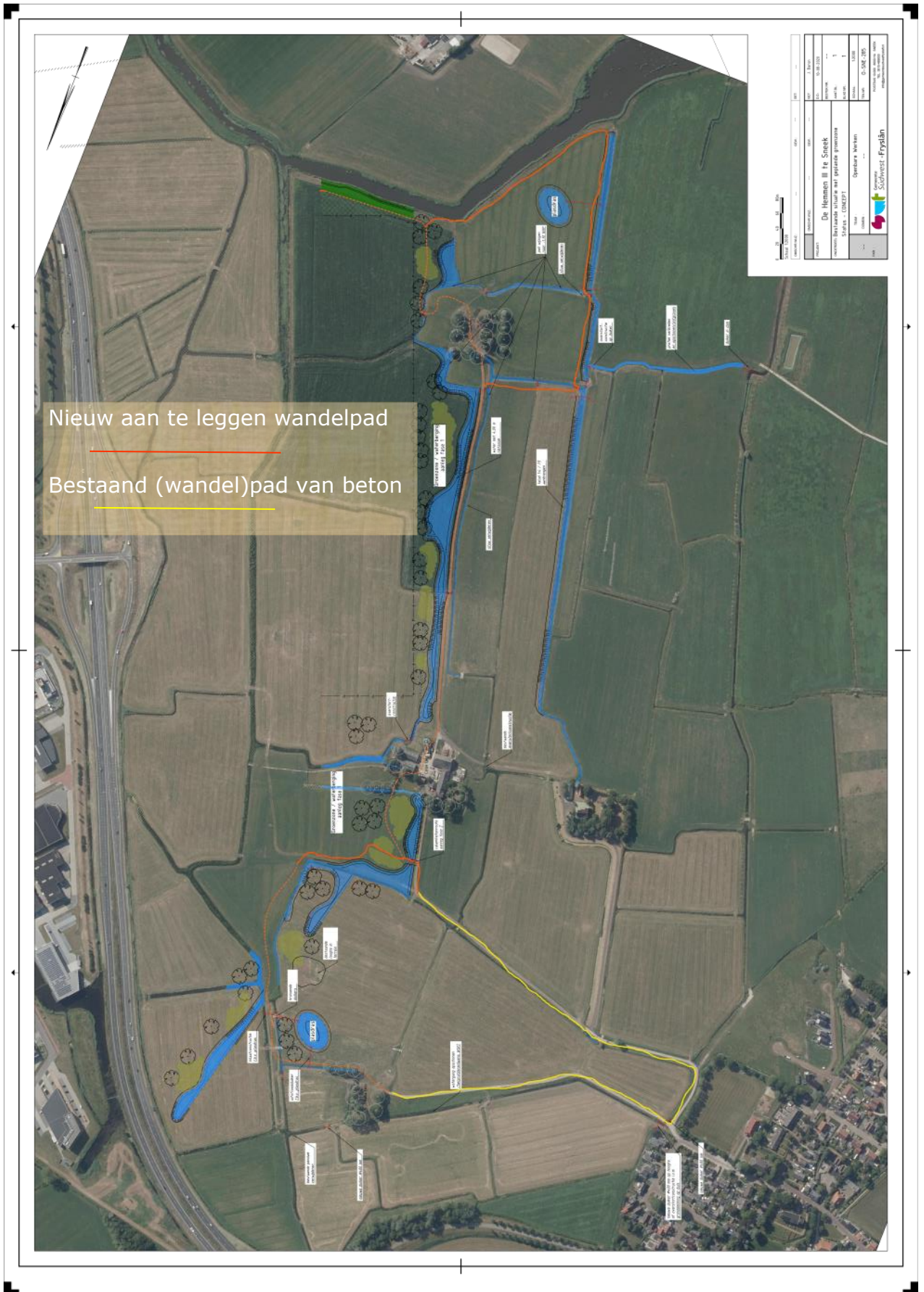

Wandelpad richting Abma's pleats

Mieddyk

Wandelpaden in het gebied

Visuele en cultuurhistorische markeringen in het Landschapspark Folsgeare

Een toekomstvisie van het landschap verwoord door Wietske Lycklama à Nijeholt

Inleiding:

Een uniek Landschapspark met landschappelijke waarde waar de geschiedenis van dit gebied voelbaar en zichtbaar is. Een open agrarisch gebied waar de bestaande cultuurhistorische waarden, biodiversiteit, levende have (boerderijdieren), agrarisch ondernemerschap, natuur en kunst in harmonie met elkaar verankerd zijn. Een Landschapspark om te ervaren, ontdekken en te beleven, aantrekkelijk voor een breed publiek van jong tot oud.

Optimaal toegankelijk voor fietsers, wandelaars en bootje vaarders via diverse paden en de oude waterlopen om de verschillende locaties, elk met een eigen sfeer, te bezoeken in het Landschapspark. Zoals de Abma's pleats, een voormalige boerderij waar nu een kunstwerk staat dat op een interactieve manier dit verborgen verleden zichtbaar maakt. Of Strûpenkeal, een stilteplek op een hoge terp, waar het voormalige boerenbestaan is te ervaren. En Carpe Diem (de Blikken pleats), een bio-ecologische boerderij, nog in de oorspronkelijke stijl.

Daarnaast is het hier volop genieten van natuur, een open en weids landschap zoals het vroeger was en ontmoetingen met nieuwe ontwikkelingen en inzichten op het gebied van biodiversiteit. Zo worden er gedurende het jaar verschillende activiteiten georganiseerd op het gebied van rondleidingen, educatie, natuurbeleving en natuur inclusieve landbouw.

Ook is er om de twee jaar een beelden- en/of gedichtenroute om met een geheel andere blik het Landschapspark in al haar facetten te ervaren.

Dorpsbelang Folsgeare heeft stevig ingezet om de historisch- culturele waarden van het gebied te versterken, nu blijkt dat de industrie geen halt kan worden toegeroepen. Om de natuurhistorische waarden te bewaren en anderen te informeren over dit gebied, dat nog zoveel sporen van voorbije tijden heeft. (Tekst: Wytske Heida, Dorpsbelang Folsgeare)

Daarbij heeft Dorpsbelang Folsgeare vanuit een landschappelijk raamwerk, een samenhangend ruimtelijk kader voor het gebied, nadruk gelegd op de volgende punten:

- versterken waterstructuren
- ruimte voor nieuwe natte natuur langs de Ald Rien
- opheffen barrière doorvaarbaarheid
- ontwikkelen routes
- versterken erven
- verbeteren kwaliteit dorpsrand
- verbeteren kwaliteit rand huidige bedrijventerrein
- verborgen verleden zichtbaar maken
- openhouden zichtlijnen
- vogelwacht

(Bron: Landschapspark Folsgeare door Atelier Fryslân, blz 46, zie bijlage)

Gezamenlijk gedragen verhaal

Want alles ligt er of is er ooit geweest wat in de jaren 60 - 80 van de vorige eeuw normaal was zoals een glooiend weidelandschap met veldbloemen, een rijk vogelbestand, meanderende waterwegen, kronkelende sloten, polderdijken, greppels en boeren met het seizoen. Voor alle betrokkenen is het fijn om te ervaren dat dit opnieuw in de belangstelling staat en de bewustwording dat biodiversiteit enorm belangrijk is, steeds groter wordt. Het is dan ook inspirerend om deze ooit vanzelfsprekende natuurlijke rijkdom weer zichtbaar te maken in dit Landschapspark.

Ten behoeve van de volgende generatie

Mensen zoeken naar sporen van vroeger. Het is daarom van belang om dit gebied toegankelijk te maken door de verhalen, die nu nog verteld worden, uit te lichten en de nog enigszins zichtbare sporen van voorbije tijden zichtbaar te maken. Dan blijft dit gebied behouden voor onze en volgende generatie; weten waar je vandaan komt, een plek om te koesteren en een bron van trots. En we vergroten daarmee het welzijn van planten, dieren én mensen.

Het verhaal van dit gebied breed vertellen

Via wandelpaden en vaarroutes vanuit Folsgeare zijn de Abma's pleats, Strûpenkeal en Carpe Diem nu toegankelijk voor een breed publiek. En nodigen uit om opnieuw te herontdekken en te beleven.

De kunstwerken en betekenisvolle invulling maken dat deze drie boerderijen aantrekkelijk zijn om te onderhouden en voor zover mogelijk in ere te herstellen qua bomen en oude beplanting.

Verbindend Podium

Daarnaast biedt het landschapspark Folsgeare voor de toekomst mogelijkheden om dit gebied te ontsluiten en aantrekkelijk te maken als cultuur/natuur-ontdekkingstocht voor kinderen, denk aan blotevoeten pad, speurtochten, natuur excursies, waterbaan met waterloop veranderen etc.

Maar ook als aantrekkelijk recreatief gebied voor de inwoners van Folsgeare, Sneek en omstreken bijvoorbeeld in de vorm van een elk jaar georganiseerde route met inventieve landschappelijk beelden, bijvoorbeeld wood carving/ hooisculpturen, prikkelende route van 'verdwenen' weidevogels etc.

Kortom een Landschapspark vol verrassing, ontdekking en herkenning.

Informatievoorziening

Bij het verlaten van het dorp Folsgeare, op de Folsgeasterleane, staat een bord met QR code die verwijst naar de website van het Landschapspark met nieuws en activiteiten en de volgende onderdelen:

- Een volledig netwerk van wandelroutes over verharde paden rondom Folsgeare;
- Slingerpaadjes en laarzenroute om door de weilanden te banjeren;
- Kano- en vaarroutes voor kleine sloepen om vanuit het dorp via de Ald Rien naar de Geeuw te varen en naar de verschillende locaties in het landschapspark;
- De locaties van de kunstwerken Abma's pleats en Strûpenkeal en de bio-ecologische boerderij Carpe Diem;
- Fiets- en wandelroute Folsgeare op Hemmen 3 via Carpe Diem;
- Overzicht vroegere situatie van de molens / veenterpen etc.

Abma's pleats

Uitdaging en inspiratiebron

De voormalige Abma's pleats en haar 'verdwenen' geschiedenis, oorspronkelijke functie en verhalen opnieuw zichtbaar en te ervaren - op dezelfde locatie - voor bezoekers en iedereen. Als eerbetoon aan de familie Abma; naast deze boerderij zijn ook Carpe Diem en Strûpenkeal oorspronkelijk Abma's pleatsen geweest.

Geïnspireerd door verhalen van bewoners en de geschiedenis van die periode ontstond het idee om een toevluchtsoord voor de flora en fauna van dit gebied te creëren. En een ontmoetingsplek voor de inwoners van Folsgeare en bezoekers waar, naast kijken en beleven, ook de mogelijkheid is om (met elkaar) iets te doen.

De vorm – zichtlijnen - van het ontwerp is ontwikkeld vanuit de inspirerende en de oorspronkelijke contouren van de Abma's pleats. En verwijst naar de diverse zichtlijnen op de karakteristieke landschappelijke structuren, waterpartijen en landerijen, in dit gebied.

De voormalige Abma's pleats tot 2008

Situatie nazomer 2020

Ontwerp Abma's pleats impressie karton maquette

Woongedeelte met de twee schoorstenen

Zijaanzicht vanaf woongedeelte met bevestiging balk aan de binnenkant voor nestjes boerenzwaluw

Zijaanzicht vanaf de uitbouw van de stal

Kunstwerk Abma's pleats

Met zichtlijnen is de karakteristieke en oorspronkelijke vorm van deze boerderij op ware grootte weergegeven. Hierdoor kan de bezoeker de oorspronkelijke boerderij met woon- en werkgedeelte opnieuw ervaren in de bestaande beplanting.

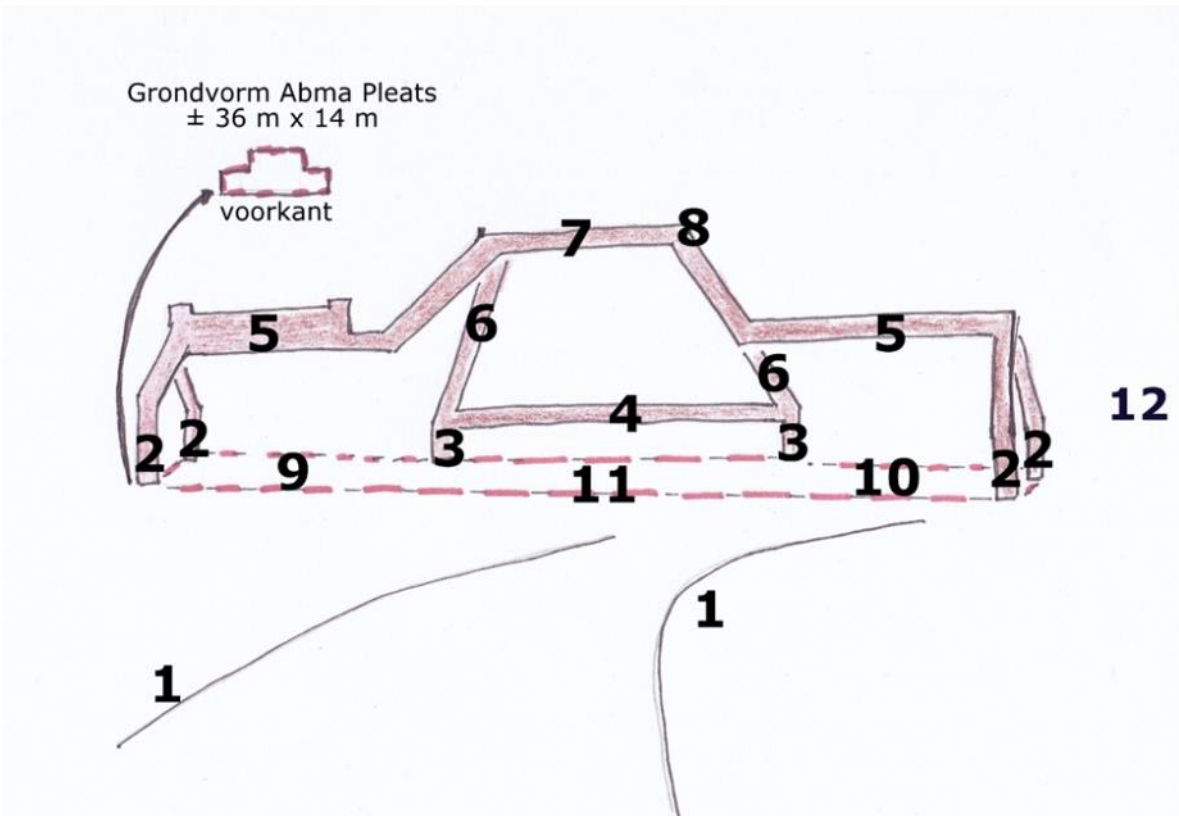
Afmeting: ± 36m x ±14m x ± 12m hoog. De zichtlijnen zijn ± 1m breed, waarbij het dak boven het woongedeelte ±2m en de schoorstenen ±3m zijn.

Materiaal: Cortenstaal

Ontwerp: Wietske Lycklama à Nijeholt

>>

Toepassingen Abma's pleats; ontmoetingsplek dichtbij de natuur

1: Bijenlint van wilde bloemen langs het gehele beton pad richting Abma's pleats. Mogelijk kan dit deel uitmaken van het 11-stedenbijenlint, wat in ontwikkeling is.

2: Informatieve tekstpanelen met QR code* aan de binnenkant van deze staanders (± 1 m breed) met verhalen van:

- ex-bewoners
- geschiedenis/ foto's boerderij i.c.m oude stalraampjes en andere voorwerpen
- gedicht 'Ferdwûn' van W. Abma
- gastenboek i.c.m. MP3 lied 'Folsgeare' van J. Kooistra

"Er liggen veel Abma's op het kerkhof, het blijkt wel dat deze familie lang aanwezig geweest is in het dorp. Voor het venster over WOII op de dorpscanon had ik een telefoongesprek met Bouwe Abma. Hij vertelde dat hij met iemand op het kerkhof was geweest en die had verteld over de verschillende familieleden die daar liggen. Bij deze persoon was dit aanleiding om te vragen of er wel gewone Abma's waren. Een bijzonder geslacht". (tekst: A. Bruin)

Dit zou een mooie toevoeging kunnen zijn om een link naar de kerk te maken, zodat 'bezoekers' daar ook naar toe kunnen gaan. Zo kun je een rondleiding maken waarbij je ook verhalen en aspecten vanuit het dorp kunt betrekken. Al die verhalen maken de geschiedenis weer levend voor de 'bezoekers'.

3: Bezoekerswand graveren naam/datum op deze staanders.

4: Insectenhotel* van allerhande materialen.

5: Boerenzwaluw nestelplaatsen* aan de achterkant van deze 'dakhellingen'.

Kunstwerk Abma'spleats impressie tekening in huidige situatie (impressies)

Toegangspad vanaf Folsgeare naar de Abma pleats

Zicht vanaf het viaduct van Folsgeare.

Foto: Wytske Heida

Achterkant van de Abma's pleats vanaf de A7 met zicht op Folsgeare

Foto: Wytske Heida

- 6: **Nestkastjes*** plaatsen aan de binnenkant van deze dakspanten.
- 7: **Vleermuisnestkasten** onder de nok.
- 8: **Uilennest*** creëren door een uilenbord met nestkast te maken.
- 9: **Bloemenpluktuin en kruidentuin***. Bij de Abma's pleats zijn nog oude soorten tuinplanten en oude boomsoorten gevonden. Deze oude tuin handhaven en uitbreiden.
- 10: **Dorpstuin/ fruitgaard/voedselbos(je)/ volkstuin/ ús hôf** en/of met bijenhotel*.
- 11: **Picknicktafel/ zitbankjes***.
- 12: **Schapenhok in oude stijl** op de voormalige plek van ligboxenstal of hok.

* Zoveel mogelijk aansluitend en geïntegreerd in het ontwerp.
Wietske Lycklama à Nijeholt

Omgeving Abma's pleats, versterken van waterstructuren

De Abma's pleats is 10 minuten wandelen door het open veld en vanaf het dorp bereikbaar met kano of boot via de oude waterlopen. De opvaart naar de Abma's pleats sluit aan op de Ald Rien en loopt door tot aan het dorp.

Naast de boerderij is een wateroverloopgebied of een plasdras voor de vogels. 's Winters, als het ooit nog eens vriest, kan dit water gebruikt worden als ijsbaan. Er is een kleine steiger om de boot of kano aan te leggen of opbinden van schaatsen.

'In mijn herinnering was de Abma's pleats zomers aardig verstopt in het groen. Zo is het met de verschillende seizoenen en weertypes elke keer een andere beleving'.

Wietske Lycklama à Nijeholt

Strûpenkeal

De boerderij Strûpenkeal op de terp zoals deze er voor de brand in 1973 uitzag, gezien vanaf Ald Rien

Situatie voorjaar 2019, gezien vanaf de Ald Rien

Uitdaging en inspiratiebron

De boerderij Strûpenkeal stond op een historisch hoge terp met weidse uitzichten rondom. Als eerbetoon aan de oude 'pleats' en markeringspunt in het landschap deze voormalige boerderij opnieuw bestaansrecht geven op de terp. Waar haar geschiedenis, oorspronkelijke functie en verhalen opnieuw voelbaar zijn en betekenis krijgen.

De eerste 10 jaren van mijn jeugd heb ik op deze terp en boerderij doorgebracht, toen nog volledig omgeven door landerijen en natuur. Gaandeweg het ontwerpproces wilde ik vertellen en laten zien hoe mooi en bijzonder het was om in deze prachtwereld te wonen en te werken. Alleen met de natuur, open en vrij. Om op die manier ook anderen een glimp van deze bijzondere ervaring te kunnen laten ervaren en beleven.

Daardoor ben ik gaan denken vanuit het 'byntwerk', het innerlijke en opbouw van de boerderij. Maar nu geen 'bynten' die het dak dragen maar 'bynten' die de contouren en dakhelling van het oorspronkelijke dak weergeven, op ware grootte.

Ontwerp Strûpenkeal impressie tekening

Luchtfoto Strûpenkeal gezien vanaf de Ald Rien

Gezicht vanaf Carpe Diem, achterkant Strûpenkeal

Een groots welkom gebaar; verbeelding van een verhaal dat mijn oom S. van der Velde vertelde over zijn moeder en mijn oma. Een bijzondere vrouw waar familie en vrienden, door weer en wind, graag op bezoek kwamen. Maar ook 'Wachters' die de schat en geschiedenis van deze terp bewaken. Als ode aan mijn moeders familie en alle andere vroegere bewoners die hier hun bestaan hebben opgebouwd.

Rondom deze twee 'Wachters' zijn de deurposten teruggezet met een schommel erin; om even weg te dromen, kriebels in je buik of in de wolken te zijn. Bij elke 'deur' is een info-bordje met QR-code van de ruimte, aangevuld met verhalen van ex-bewoners.

Afmeting 'Wachters': ± 4m x 1,5m x 14m hoog.

Afmeting schommels: ±1,5m- 3m x 2,5m x 4m hoog, variërend in hoogte en grootte.

Materiaal: Cortenstaal i.c.m. een klein gedeelte van verkoold hout (refererend aan de brand in 1973).

Fundering: De 'wachters' staan ieder op een stelconplaat die onder de grond (-60cm) met elkaar verbonden zijn. Daarbij wordt rekening gehouden met de beschermde archeologische waarde van de terp en voor zover mogelijk gebruik gemaakt van de oorspronkelijke fundering. De wachters zijn zo opgebouwd dat het zwaartepunt zoveel mogelijk onderin zit. De schommels staan in de nog aanwezige fundering (± 28 m x 18m) van de muren van de voormalige boerderij.

Ontwerp: Wietske Lycklama à Nijeholt

**Kunstwerk Strûpenkeal, impressie tekening in huidige situatie
(impressies)**

Gezicht vanaf De Hemmen 3

Gezicht vanaf de Ald Rien

Mogelijke toepassingen en resultaat kunstwerk Strûpenkeal

- De 'Wachters' maken geluid als de wind waait vergelijkbaar met het ruizen van de bomen.....
- Op de plek van de voormalige wc (húske) is een informatiehoekje ingericht met foto's van de boerderij, verhalen, QR code met link naar de dorpscanon en een gastenboek.
- De opgaande beplanting die de voormalige (terp)locatie benadrukken in stand houden. En aanvullen met fruitbomen in het Hof en herplanting van verdwenen bomen rondom de voormalige boerderij zoals populieren, meidoorn, seringenboom en een gouden regen.
- Bereikbaar via een wandelpad vanaf het dorp of met een kano of kleine sloep vanuit het dorp via de Ald Rien op weg naar de Geeuw.
- Doordat het weidse landschap aan één kant van Strûpenkeal verdwenen is en plaats heeft gemaakt voor bedrijfsgebouwen is de terp haar zichtlocatie kwijtgeraakt. Door dit kunstwerk krijgt Strûpenkeal haar gezicht en statuur weer terug in dit landschap.

Herstel van de biodiversiteit en het landschap omgeving Strûpenkeal

De terp en daarmee het kunstwerk staan in een open agrarisch gebied; een vogelparadijs met een rust- en broedgebied voor weidevogels. En een plas-drasgebied vlakbij de Ald Rien, eenvoudig gerealiseerd door de vroegere greppels weer open te graven.

Nawoord

Via wandelpaden en vaarroutes vanuit Folsgeare zijn de Abma pleats, Strûpenkeal en Carpe Diem toegankelijk voor een breed publiek. En nodigen uit om opnieuw te herontdekken en te beleven.

De kunstwerken en betekenisvolle invulling maken dat deze drie boerderijen aantrekkelijk zijn om te onderhouden en voor zover mogelijk in ere te herstellen qua bomen en oude beplanting.

Mensen zoeken naar sporen van vroeger. Het is daarom van belang om de verhalen, die nu nog verteld worden, uit te lichten en de nog enigszins zichtbare sporen van voorbije tijden zichtbaar te maken in het landschap. Dan blijft dit gebied met haar cultuur historische waarden behouden voor onze en volgende generatie.

Wietske Lycklama à Nijeholt
25-11-2020

<<

Carpe Diem

In het (concept) erfgoedbeleid de gemeente Súdwest-Fryslân van september 2020 (zie bijlage) wordt gewag gemaakt van de vele verpauperde (agrarische) objecten en terreinen in de gemeente. Carpe Diem in Folsgeare is een van die objecten, die nodig aan een herbestemming toe is, voordat het te laat is en sloop de enige uitweg biedt. Het gemeentebestuur geeft in haar beleidsnota aan dat er op pro-actieve wijze naar herbestemmingen gezocht moet worden om verpaupering tegen te gaan. Daarbij wordt een actieve rol toebedacht aan de markt, in de breedste zin van het woord.

Al langere tijd pleit Dorpsbelang Folsgeare voor een passende herbestemming van de boerderij Carpe Diem. Meerdere opties hebben wat dat betreft de aandacht gehad. Als dorp voelen wij ons gesteund door de boerderijenstichting Fryslân in hun reactie op de het (concept) erfgoedbeleid: in een brief van 23 November 2020 aan wethouder mevrouw M. Bakker van Súdwest-Fryslân schrijft de heer P. Vellinga, voorzitter van de boerderijenstichting Fryslân, het volgende:

Zijdelings nog het volgende: In de nota wordt ook aangegeven dat voor bescherming in aanmerking komende panden verder zullen worden geïnventariseerd. In dit verband vestigen wij uw aandacht op de boerderij "Carpe Diem", de "blikken pleats" te Folsgeare waarvoor naar wij vernomen hebben sloop dreigt. Dat zou erg jammer zijn. De boerderij is van het gelede type en uniek in zijn soort, ook vanwege zijn materiaal gebruik. Een tweede als deze kom je niet tegen. Wij pleiten dan ook voor behoud en herbestemming van dit bijzondere exemplaar.

Herbestemming Carpe Diem door Wietske Lycklama à Nijeholt.

Carpe Diem (1907) is van grote historische waarde en was tot in de jaren 80 van de vorige eeuw een voorbeeldboerderij. De "Blikken Skuorre" is de laatste van dit type in Fryslân en in die zin de moeite waard om te bewaren. Landelijk zijn er nog maar een paar over. Het heeft een toegevoegde waarde wanneer deze boerderij een duurzame bio-ecologische boerderij kan worden. Dat zou een passende bestemming in dit gebied zijn. Er is ruim 20 ha rondom de boerderij om dit te realiseren.

Extensieve landbouw

Zo wordt er geen mais meer verbouwd omdat dit niet past bij het bio-ecologisch gebruik van de grond tussen Folsgeare en Hemmen III. Dit is geregeld in het pachtcontract en vastgelegd in het bestemmingsplan.

Aanvullende activiteiten Carpe Diem

- Te huur als sfeervolle locatie voor vergaderingen, anders dan anders.
- B&B functie i.c.m. met dagje werk op de boerderij (hoofd leeg maken).
- Locatie voor (boeren) huwelijksvoltrekkingen.
- Locatie voor studiedagen, lezingen en bedrijfspresentaties.
- Bezoekerscentrum van bedrijven en initiatieven gericht op behoud, bescherming agrarisch landschap, zie voorbeeld [Schokland](#).

Misschien is het zelfs mogelijk om een restaurant te exploiteren, zie <https://www.omdedobben.nl/>, in Burgum.

< Om de Dobben >
Burgum

- Aangevuld met de [kinderboerderij Sneek](http://www.kinderboerderijsneek.nl/activiteiten#watertuin)
<http://www.kinderboerderijsneek.nl/activiteiten#watertuin>

- Hoofdkantoor/Bezoekerscentrum van bedrijven en initiatieven gericht op behoud, bescherming agrarisch landschap? Bijvoorbeeld Stichting Kening fan e Greide zetelt in Húns.
[Contact - Kening \(kingofthefields.eu\)](http://www.kingofthefields.eu)

- Hierbij nog een link naar [Herenboer](http://www.herenboer.nl). Zij zouden op Carpe Diem haar kantoor kunnen hebben, naast misschien andere initiatieven op dat gebied.
- Een mix van zorg, leerwerkbedrijf en/of dagbesteding in combinatie met duurzame landbouw.
- Combinatie van wonen en werken.
- Appartementen of logeerruimtes creëren waar mensen een tijdje kunnen verblijven, om op adem te komen of gewoon zomaar even... onthaasten....Een soort hotel maar kleinschaliger.
- 'Knarrenhofjes': kleinschalige woonvormen voor ouderen.

Vergaderen of een bijeenkomst in een groene en natuurlijke omgeving met streekproducten en tastbare historie is een mooie aanvulling voor het Landschapspark. Een natuurlijke omgeving met boerderijdieren i.c.m. vergaderen en brainstormsessies en horeca geeft zeker een meerwaarde aan het Landschapspark.

Wietske Lycklama à Nijeholt
25-11-2020

Weergave van het gesprek met dhr. Hans de Haan van de Boerderijenstichting Fryslân dd. 26-11-2020

Hans de Haan stelt zich voor. Hij vertegenwoordigt de [Boerderijenstichting](#). Deze stichting maakt zich sterk voor het behoud van oude boerderijen. Dit wordt gedaan d.m.v. anti kraak en er wordt hulp gegeven bij het aanvragen van subsidies voor het onderhoud van boerderijen en gedeeltes daar van.

De Haan heeft Carpe Diem bezocht en vindt dit een unieke boerderij. In het jaar 1905 werd begonnen met het bouwen van boerderijen met losse schuren i.v.m. brand enz. Carpe Diem is de enige boerderij met een blikken schuur in Friesland die is overgebleven. (Blikken Skuorre)

Er is voor de overheid een goed verhaal met onderbouwing nodig om de boerderij te kunnen behouden. Het pand moet een goede functie krijgen zodat er structureel geld binnenkomt waarmee het verdere onderhoud gefinancierd kan worden. Op deze manier maak je kans om de boerderij in goede staat te krijgen en te houden.

Er is nog ongeveer 20-30 hectare over aan grond na aftrek van het perceel van de Hemmen 3. Voor een moderne boer is dit geen optie omdat dit te weinig is voor een goed bestaan.

Het Boerderijenfonds zou kunnen worden aangesproken om een mogelijk project mede te financieren. Op de website van dit fonds staat alle informatie. De Haan geeft aan dat het plan realistisch moet zijn, commercieel heb je dan de meeste kans. Laat je adviseren door een expert. Hij denkt dat een horecabedrijf de meeste kans maakt.

Het vinden van een partij die in staat is om een goede functie aan de boerderij te geven met een financieel gezond perspectief, is niet zo gemakkelijk. De Haan denkt daarvoor aan Van der Valk Sneek (dependance Folsgeare) of een andere grote horecaketten.

Echter, het is nu een slechte tijd voor de horeca.

Hij denkt ook aan een zorginstelling, Hof en Hiem enz, , kleinschalige ouderenzorg of gehandicaptenzorg.

Er is hulp nodig om dit giga-grote project goed te volbrengen. Er is minstens € 1.000.000,- en misschien wel meer voor nodig. Als je naast het plan van de horeca nog grond wilt gebruiken voor tuinbouw, moet je kijken hoeveel grond daar voor beschikbaar is en wat dat kost.

De Haan adviseert om eens contact te zoeken met b.v. de Rotery in Sneek. Er zijn meer van deze clubs waar mensen bij horen die met kennis en contacten kunnen helpen. Bert de Jong is onze tussenpersoon naar de gemeente omtrent Hemmen 3. Meneer de Haan wil wel helpen met het schrijven van een plan, hij is hier ervaren in.

Hij geeft aan dat er echt mensen moeten worden gezocht die dorpsbelang verder kunnen helpen, anders is hij bang dat het plan niet van de grond komt. "De gemeente wacht op jullie en niet andersom. De boerderij wordt snel slechter"

Wat zegt de erfgoednota van de gemeente Súdwest Fryslân precies over Carpe Diem

De boerderij **"Carpe Diem (1907)"**, de **"Blikken Pleats"** is van het gelede type en uniek in zijn soort, zeker vanwege het gebruik van het materiaal. De boerderij is de laatste van dit type in Fryslân. Dit bijzondere exemplaar verdient het om behouden te worden en een goede herbestemming in het Landschapspark Folsgeare te krijgen.

Behoud met herbestemming van de boerderij Carpe Diem - gelegen naast een bijzondere archeologische terp -, is om de volgende redenen van belang;

- Draagt bij aan de ruimtelijke kwaliteit van het Landschapspark en geeft daarmee een eigen onderscheidende identiteit; uniek en authentiek in zijn soort en daarmee onvervangbaar.
- Vormt een inspiratiebron voor een betekenisvolle invulling van het Landschapspark en is duurzaam; geen kapitaalvernietiging.
- Is zichtbaar en beleefbaar zodat de geschiedenis van deze boerderij en haar omgeving levend gehouden wordt waardoor volgende generaties hiervan kunnen genieten.
- Is ook economische een factor van belang voor het Landschapspark omdat op deze boerderij aanvullende activiteiten kunnen worden georganiseerd. Als een verbindend element waar verschillende elementen van cultuur, natuur en duurzaamheid samenkomen.
- Daarmee kan het een aantrekkende werking hebben op omwonenden, bezoekers en/of toeristen omdat het de aantrekkelijkheid en diversiteit van het Landschapspark verhoogd.
- Draagt bij aan de herkenbaarheid en omliggend karakteristiek historisch agrarisch gebied.

(Bron: Erfgoednota Súdwest-Fryslân)

Carpe Diem en de duurzame ontwikkeling van het landschap met herstel van flora en fauna

Inleiding

Rond de boerderij Carpe Diem liggen na aanleg van het bedrijventerrein de Hemmen 3, ongeveer twintig hectare aan weilanden. De laatste jaren worden deze landerijen verpacht door de gemeente en zeer intensief gebruikt door boeren elders uit de provincie. Dat is te merken aan het aanzienlijke verlies van flora en fauna in dit gebied. Het is zaak dat hierin spoedig verandering komt en dat het landschap de kans krijgt zich te herstellen, zodat flora en fauna voldoende kans krijgen.

Er zijn ideeën welke nader onderzocht en gestaafd moeten worden op haalbaarheid. Dorpsbelang Folsgeare is in overleg met een horecaondernemer om te bezien of Carpe Diem een goede locatie is om een bedrijf te starten. Daarnaast zijn er partijen als Creabitat waar contact mee is om het project als geheel vorm te geven. Daarnaast zal er een partij moeten komen die het land in eigendom kan nemen of eventueel pachten van de gemeente SWF. Een mogelijkheid daartoe kan een coöperatieve organisatie als Herenboer bieden. Andere spelers op dit gebied zijn Land van Ons en de stichting BD Landbouw dat samenwerkt met twee andere stichtingen die een duurzamere landbouw willen bevorderen: Herenboeren en Wijland. Mogelijkheden die daarbij voor ogen staan zijn beweiding door runderen (Angus runderen), pluk- en groentetuinen, bijenlint, etc. Dorpsbelang is voornemens dit proces een duw te geven en met partijen rond de tafel te gaan. Daarbij is de gemeente als eigenaar van de gronden met name aan zet. Zij kan het gebied zelf duurzaam en bio divers gaan beheren of dit middels verkoop/pacht gaan uitbesteden aan de bovengenoemde partijen.

Er volgen twee artikelen welke gaan over de huidige staat van het landschap en de kansen die er liggen tot herstel. Het eerste artikel is geschreven door Siebren van der Velde, landschapsambassadeur uit Folsgeare en Sjoerd Feenstra, voorzitter vogelwacht IJlst-Oosthem, uit Abbega. Het tweede artikel is geschreven door Ysbrand Galama, van Skries Skets.

De huidige staat van het gebied en de kansen die er liggen.

Nu de gemeente het nieuwe bedrijventerrein langs de stadsrondweg N7 wil gaan aanleggen is het hoog tijd om de aanliggende landerijen onder de loep te nemen.

Al geruime tijd is de gemeente in het bezit van een groot deel van bovengenoemde landerijen. Die aangekochte landerijen worden verhuurd/verpacht aan een aantal boeren die deze intensief gebruiken. De ruilverkaveling in het verleden is er de oorzaak van dat er ook aan de waterpeilen is "gesleuteld". Het gevolg hiervan is verdroging van de grond.

Waar er voorheen nog koeien graasden op goede weidegrond met veel diversiteit en weidevogels en er nog "traditioneel" werd geboerd (lees extensief) zien wij nu hoe zeer het land in de periode na de aankoop door de gemeente is verschaald: er is een vorm van akkerbouw bedreven door jaar na jaar maisbouw toe te laten. Door op de landerijen met véél te grof en groot materieel te "werken" is de bodem gaandeweg zodanig compact geworden en verarmd dat het bodemleven is weggedrukt en geminimaliseerd. Hierdoor is de bodemdoorlaatbaarheid verminderd. Deze is nodig voor het opslaan van water, lucht en bodemleven. Vanwege mais en raaigras (lees monoculturen) kunnen bovengronds geen insecten, bloemen en weidevogels (lees diversiteit) meer bestaan. Hier zien wij een nieuwe kans liggen voor dit oude gebied en die willen wij verwoorden in onze visie.

Visie:

We willen de historische modelboerderij van vroegere tijden, Carpe Diem, een nieuwe toekomst geven door er een ecologische boerderij van te maken. Naast koeien die weer in het land gaan lopen, moeten er ook dieren als kippen, varkens en schapen een plek hebben. Eigenlijk weer dieren houden zoals vroeger, maar dan de werkmethoden uitvoeren met lichte machines. Het is mogelijk om dit uit te voeren omdat alle hectares van de landerijen rondom Carpe Diem zijn gesitueerd. Het gebouw is te herstellen en kan weer de functie krijgen als voorheen. Zo helpen wij en werken wij mee aan het weer terughalen van een goed ecosysteem: flora, fauna en bodemleven.

Mogelijkheden:

Al in 2010 is er een prachtig Landschapsplan Folsgeare door Atelier Fryslân gemaakt. Alle hierin beschreven punten zijn de basis voor onze visie. Dit plan is in de la verdwenen bij de gemeente. Veel ontwerpen en plannen zijn er in de daar opvolgende jaren door de gemeente gemaakt, maar in de praktijk gebeurt er tot op heden niets. Het gebied is intussen in een alarmfase beland en het is dringend toe aan herstel. We kunnen met eenvoudige middelen beginnen die direct uitvoerbaar zijn. Eind februari 2021 keren de weidevogels terug. Daarom moet er vanaf nu (november 2020) begonnen worden met de hieronder genoemde punten om het herstel en verbetering de bodem in werking te zetten.

Plan van aanpak (al deze winter):

Als basis houden wij vast aan het "Landschapspark Folsgeare" van Atelier Fryslân.

De opvaarten moeten teruggebracht worden in de oude oorspronkelijke staat, zodat de waterpeilen weer verhoogt worden.

Het landschap rond Carpe Diem wordt ingericht met inbegrip en behoud van de oude terpen (Abma-pleats en Strûpenkeal). Deze terpen worden vanuit het dorp verbonden door wandel- en fietspaden. Het is de hoogste tijd om Carpe Diem weer in te richten als modelboerderij voor ecologische landbouw. Een plan is in voorbereiding.

De gemeente verpacht haar landerijen onder strikte voorwaarden, waarbij biologisch-ecologisch beheer het uitgangspunt is. Daarnaast worden de landerijen weer voorzien van greppels.

De geplande bufferzone, die het bedrijventerrein afschermt van het dorp, moet voorzien worden van insecten-aantrekkende beplanting en lage struiken, waaronder bessenstruiken, als voer voor de vogels.

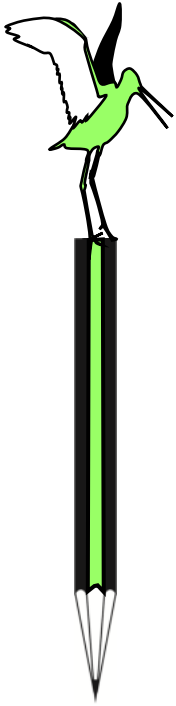
Aldus opgemaakt november 2020 te Folsgeare:

Siebren van der Velde (Landschapsambassadeur) en Sjoerd Feenstra (voorzitter Vogelwacht IJlst-Oosthem e.o.)

Opwaardering van de natuur De Hemmen-Folsgeare

Verslag excursie Folsgeare 14 okt 2020, door Ysbrand Galama

We zijn de polder doorgelopen tegen de plangebieden de Hemmen

2 en 3 aan. Uitgangspunt was om te zien hoe biodiversiteit kan worden hersteld en of er nog kansen liggen voor weidevogels.

Mijn beeld is dat er op de ±23 hectare die de gemeente in eigendom heeft veel kansen liggen om een prachtige oude polder met veel biodiversiteit te maken.

Er liggen grote kansen voor een natuurvriendelijker waterbeheer, hogere peilen en mooiere grote sloten. Als je een hoog peil wilt voeren en toch kunnen beheren zullen enkele percelen ook in hun historische vorm moeten terugkeren. Nu zijn percelen gedraineerd, dit gaat goed samen met diepteontwatering, maar niet met hoog water. De greppelstructuur herstellen zorgt ervoor dat de percelen op greppels goed afwateren op hoog watersloten. Zo nu en dan water in de greppels is niet alleen goed voor weidevogels maar ook voor plantenverscheidenheid.

Met greppels wordt het microreliëf van een perceel hersteld, dit betekent dat er veel meer verscheidenheid in hoogtes en laagtes komt op perceelniveau. Dit reliëf is belangrijk, in de droge en natte delen zullen andere planten groeien, jonge hazen en weidevogels zijn ook veel veiliger als er greppels zijn. Daarnaast is een greppel ook een goede kweekbak voor insecten of foerageerplek voor allerlei vogels.

Vanuit cultuurhistorisch oogpunt zou het ook mooi zijn.

Er zijn nog enkele origineel verkavelde percelen, maar de meeste stukken zijn al vernield de laatste jaren, echter het is nooit te laat om te herstellen. De oude terpen liggen nog in het landschap, dit is echt uniek.

Met hoger waterbeheer en herstel greppels ben je er niet, er moet ook anders geboerd worden wil je natuur een kans geven. Dit betekent veel minder mest, later maaien, herstellen van de kruidenrijke vegetatie. Percelen zijn veel te rijk, er staat bijna alleen maar raaigras of nog erger voor de bodem, mais.

Alleen met verschraling kun je de biodiversiteit redden, het zal leiden tot veel meer kruiden, insecten en schonere, rijkere sloten.

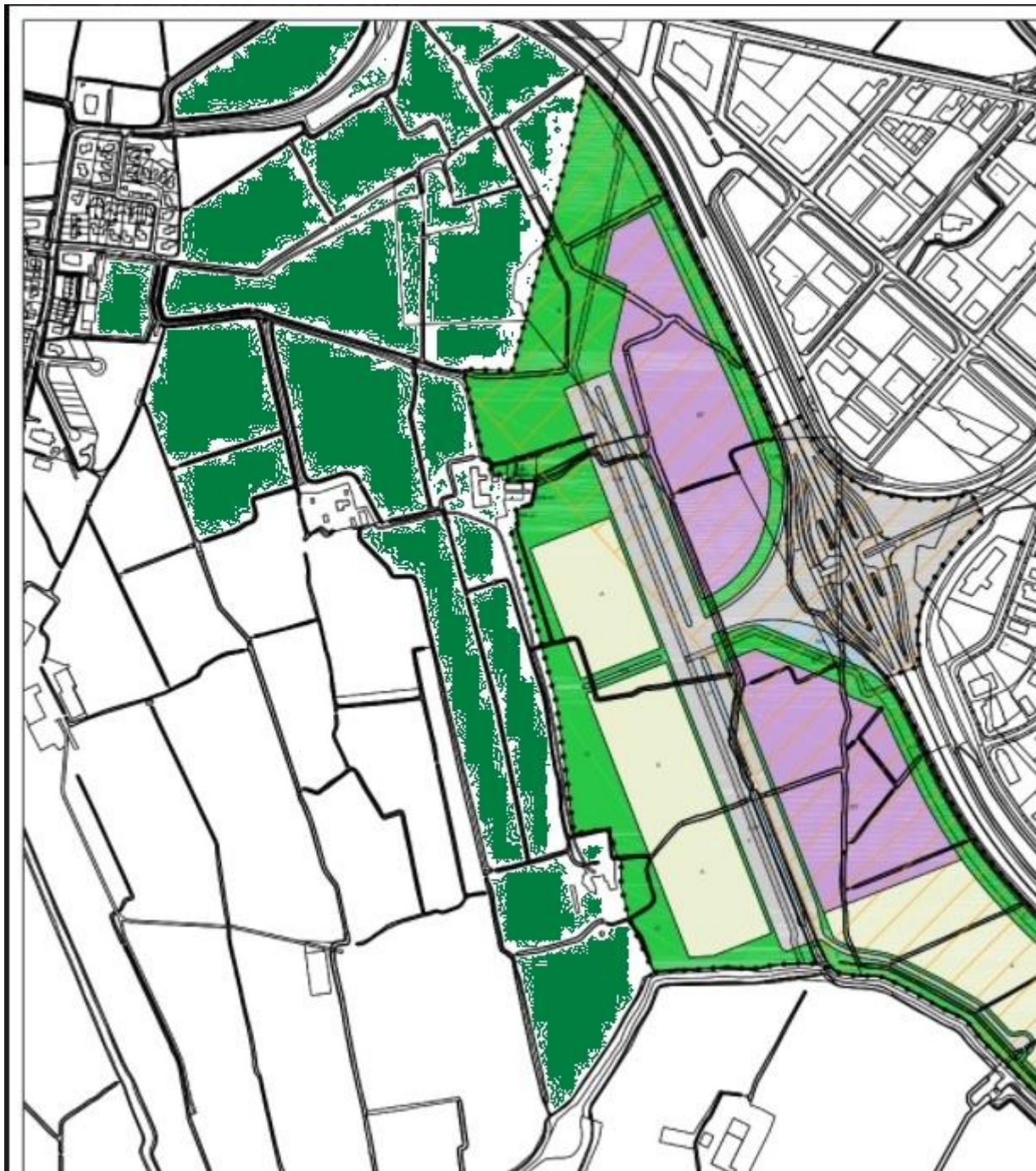
Het idee van dorpsbelang om met een ecologische boer te werken is een heel goed uitgangspunt. Moeilijk te realiseren maar goed gevonden. Het begint bij de basis, de boerderij.

Ook al zie ik niet heel snel specifiek weidevogelkansen, er kan echt een prachtige polder gemaakt worden met vaarroutes, rijke weides en sloten. Een plek voor mensen uit Sneek om de natuur te beleven. Als de basis goed is, kan er heel veel. Zonde dat de gemeente als eigenaar deze kans nu niet zou benutten.

SKRIES ETS

Beoogd gebied Landschapspark Folsgeare (nu eigendom van de gemeente SWF)

- Bedrijventerrein Fase 1
- Bedrijventerrein fase 2
- Bufferstrook
- Beoogd gebied Landschapspark Folsgeare

Directe fietsroute Folsgeare-Sneek via de Hemmen

Waarom een aparte fietsroute van Folsgeare naar Sneek v.v.:

- De wens voor een rechtstreekse fietsroute van Folsgeare naar Sneek bestaat al enkele tientallen jaren. In het verleden zijn er al beloftes gedaan door de toenmalige gemeente Wymbritseradiel.
- De huidige fietsroute via IJsbrechtum is voor Folsgeare een route die langer is en ook steeds drukker wordt. De Monumentenwei van Folsgeare naar Tjalhuzum wordt door voetgangers en fietsers als onveilig ervaren. Vooral in de spits is het in de dorpskom van IJsbrechtum een stuk drukker dan voorheen. Bij de rotonde van IJsbrechtum is het voor fietsers met name tijdens de spits onveilig oversteken. Een eigen fietsroute vanuit Folsgeare kan die drukte verlichten. Ook fietsers uit Nijland en Bolsward kunnen baat hebben bij een extra verbinding via Folsgeare naar De Hemmen 3 of verder richting Sneek.
- Fietsers kunnen vanuit Folsgeare ook via Oosthem en IJlst naar Sneek, maar deze route is een te lange omweg en daardoor minder aantrekkelijk.
- Voor het bedrijventerrein De Hemmen 3 kan een extra fietsverbinding voordelen opleveren, waar het gaat om het gebied goed te ontsluiten voor fietsers. De huidige trend is om het fietsgebruik voor wonen en werken te stimuleren. Dan kan een meer rechtstreekse fietsverbinding naar De Hemmen 3 stimulerend werken om de fiets te nemen in plaats van de auto. Vooral voor toekomstige gebruikers en werknemers die vanuit het noordelijke gedeelte van Sneek naar hun werk willen, is deze verbinding aantrekkelijk. Tot op heden houdt de gemeente vast aan de aanzienlijk langere routes over IJsbrechtum of over de oude Hemdijk. Dat stimuleert ons inziens het fietsen onvoldoende.

Op de volgende pagina staat een impressie van een fietsverbinding.

Schetsen van de beoogde Fietsroute Folsgeare-Sneek via de Hemmen

Een fietsbrug is technisch mogelijk, de afstand (60-70m) is geen belemmering voor een constructie met vrije overspanning.

De ligging met het oog op nieuwe ondergrondse leidingen is evenmin een probleem. De kosten zijn relatief hoog : Te rekenen is op € 10.000 per m1 -ergo: met btw rond 1 miljoen euro.

Rein Hofstra
Architect.

<<

Aanvullende ideeën:

Er lopen verzoeken bij de stichting Aardpeer, Herenboer en Land van Ons om met hen na te gaan wat de haalbaarheid is van een Biologisch-dynamisch boerenbedrijf op de locatie Carpe Diem. De nadruk ligt daarbij op extensieve veeteelt en agrarische producten. Daarbij zal leidend zijn dat het weiland zich zodanig kan herstellen dat de vogelstand weer een opgaande lijn krijgt. Daarnaast behoren een pluktuin, groentetuin en een bijenlint tot de mogelijkheden.

Financiële onderbouwing:

De financiële onderbouwing van het geheel kan pas worden uitgewerkt als de plannen definitief zijn.

De geraamde kosten (ontwerp en aanleg) van de kunstwerken in het Landschapspark Folsgeare zijn rond de € 350.000,00

Bijlage 1 : Landschapspark Folsgeare: De volledige tekst van Landschapspark Folsgeare vind u via deze link: <http://bit.ly/2AGHt4E>

Bijlage 2: Concept omgevingsvisie gemeente Súdwest-Fryslân en de relevante thema's hierin voor het Landschapspark Folsgeare.

Deze conceptvisie geeft veel mogelijkheden om ons "landschapspark" te bepleiten.

Ik heb hieronder teksten gekopieerd die staan bij de beschrijving van het gebied 6 waarin Folsgeare ligt en wat mij betreft van toepassing zijn op onze plannen.

Deelkaart 6

Koester het open, groene uitgestrekte landschap, met de karakteristieke terpendorpen, opvaarten en grote weidevogelpopulaties en de beschermde dorpsgezichten van Easterein, Lytsewierrum en Rien. De terpen zijn uniek erfgoed en de verhoging van de terp is hier nog waarneembaar, elders niet in deze mate. Bij ontwikkelingen moet hier respect voor getoond worden en het gebieds- en dorps-DNA gebruikt worden.

De kaart met legenda geeft de gebiedsspecifieke aandachtspunten. Hierna volgen de aandachtspunt- en die voor het gehele gebied gelden. Samen vormen ze de Deelkaart voor het gebied Greidhoeke. Inwoners worden uitgenodigd met initiatieven te komen. Súdwest-Fryslân denkt mee wanneer initiatieven van onderop komen, gedragen worden en meerwaarde hebben voor een gebied.

Sterke kernwaarden: cultureel erfgoed, weids en waterrijk landschap

Waardevolle omgeving

- De landschappelijke ligging, de bodem, cultuurhistorische waarden en verkaveling vormen de basis bij ontwikkelingen.
- De verborgen kracht van het gebied ligt in de kleinschaligheid en 'kneuterigheid'. De kunst is om hier met nieuwe ontwikkelingen (wonen, recreatie) op aan te haken.
- Aandacht voor behoud en herbestemming van historische gebouwen, zoals kerken en ander maatschappelijk en industrieel erfgoed. Deze zijn bepalend voor de identiteit en van belang voor de sociale samenhang. Gezonde ecosystemen en biodiversiteit
- Aandacht voor de weidevogelpopulatie.
- Opgave om CO2 vast te houden. Dit kan ook door bosaanplant. Kijk naar mogelijkheden voor aanplant

van bomen in het kader van de nieuwe bosstrategie voor Nederland. Voorbeelden zijn dorpsrandzones, langs lanen, rond boerderij erven en recreatiegebieden en bij bestaande bosjes. Maar koester hierbij het open landschap en de bestaande functies zoals de landbouw. Zoek koppelkansen met de klimaatagenda, natuurinclusieve landbouw en gezondheid in afstemming met de mienskip. Veerkrachtige en leefbare wijken, dorpen en steden Inclusieve en toegankelijke woonomgeving

- De grootste kracht voor het aantrekkelijk wonen in dit gebied is rust, ruimte en groen: koester dit!
- Er zijn in principe mogelijkheden voor (beperkte) woningbouw bij alle kernen. Voor eigen behoefte en op een zeer zorgvuldige wijze ingepast, passend bij de maat en schaal. In de grotere kernen zijn meer mogelijkheden. In eerste instantie geldt inbreiding voor uitbreiding en een voorkeur voor het gebruik van herontwikkelingslocaties, maar dit moet wel leiden tot een gezond, aantrekkelijk woon- en leefklimaat passend bij de identiteit. Multifunctioneel ruimtegebruik is van belang, waarbij naast wonen ook de opgaven rondom klimaat, energie en gezondheid meegenomen worden.
- Nadenken over de juiste woningen op de juiste plekken samen met verschillende partijen (gemeente, investeerders, woningcorporaties, bewoners). Aandacht voor betaalbare (starters)woningen.
- Bewoners worden uitgenodigd met eigen initiatieven te komen. Súdwest-Fryslân denkt mee wanneer initiatieven van onderop komen, gedragen worden en een meerwaarde hebben voor een gebied.
- Aandacht voor veilige fietsverbindingen.
- Naast ommetjes rond de dorpen is ook aandacht nodig voor aantrekkelijke langzaam verkeerroutes tussen de kernen. Er liggen kansen voor het herstellen van oude routes, die zijn verbroken bijvoorbeeld door de aanleg van weginfrastructuur en door ruilverkaveling. Kans voor herstel oude kerkpaden en meer verbindingen langs oevers, kades, poelen en meren.

Dorpsbelang Folsgeare bedankt de volgende personen voor hun inbreng en medewerking aan deze brochure:

Wietske Lycklama à Nijeholt,

Siebren van der Velde,

Sjoerd Feenstra,

Ysbrand Galama,

Hans de Haan,

De werkgroep bufferzone Folsgeare.

De foto's zijn gemaakt door Wytske Heida

Ontwerp en samenstelling brochure: Hans Nieuwenhuijsen

Landschapspark
Folsgeare,
een verrijking voor de mienskip!!